

Andělé bez křídel

Válka má svou vůni – je to směs spáleného betonu, pelyňku a železa. Má svůj zvuk – nekonečné vytí sirén a chraplavý dech v radiostanici. Ale především má válka svou tvář. Nejen ty, které vidíme na billboardech nebo ve zprávách, ale stovky tisíc dalších – tichých, unavených, sluncem spálených a pokrytých prachem cest. To jsou neviditelní hrdinové, kteří drží nebe nad Ukrajinou na svých ramenou, často si ani neuvědomují svou vlastní velikost.

Jednou napsala Lina Kostenko:

„A každý finiš je vlastně start...“

Pro tisíce Ukrajinců se 24. únor stal právě takovým „startem“ do terénního maratону přežití a sebeobětování. Neviditelní hrdinové nejsou jen vojáci v zákopech, i když právě oni jsou naším jádrem. Jsou to lidé, jejichž jména nebudou v učebnicích dějepisu vytištěna velkým písmem, ale bez nich by se tato historie jednoduše zastavila.

Podívejte se na ruce vojenského zdravotníka. Třesou se únavou, ale stávají se pevnými jako skála, když je třeba stisknout tepnu v korbě pick-upu, který se řítí po rozbité cestě pod palbou. To je neviditelný hrdina, který každý den vidí smrt, ale přesto jí vyrývá život z rukou. Jeho oči jsou jako dvě hluboké studny, v nichž se odráží všechna bolest národa. Nepovažuje se za odvážného. Jen říká: „Musíme to stihnout.“

Nebo dobrovolnice, která v chladném bytě bez elektřiny plete maskovací síť. Její prsty jsou odřené do krve drsnou látkou, záda jí tuhnou, ale do těchto kousků látky vpřádá nejen materiál, ale i své modlitby a naděje. Je neviditelným brněním, které chrání tank na frontě.

Vzpomínáme také na Oleksandr Kononov – muže s postižením, který na invalidním vozíku vozil jídlo a léky ukrajinským vojákům už od roku 2014. Ruští vojáci ho zastřelili přímo v jeho vozíku v jeho domě na Luhansku v březnu 2022. Nemohl držet zbraň, ale jeho dobrovolnická práce byla ostřejší než jakýkoli bajonet.

Nebo Anatolii Kulchytskyi, pětáosmdesátiletý dědeček z Černihivu, který během blokády města každý den vycházel pod palbou, aby nakrmil opuštěná zvířata a pomohl sousedům. Kamery světových médií ho neviděly, ale pro svůj dům se stal Atlánem.

Neviditelnými hrdiny jsou také železničáři, kteří pod výbuchy evakuovali lidi z okupovaných území a stali se „cestou života“ pro miliony. Byli neviditelnými dirigenty evakuace, kteří na poslední chvíli měnili trasy, jen aby zachránili vystrašené dětské oči v uličkách vagónů.

Když mluvíme o „cestě života“, vidíme tvář Nataliia Babycheva, průvodčí evakuačního vlaku. Zemřela na následky střepin nepřátelské rakety, když vlak mířil do Lymanu, aby odvezl civilisty. Byla to obyčejná žena v modré uniformě, jejíž srdce se zastavilo, aby tisíce dalších srdcí mohly dál bít v bezpečí.

A co energetici? To jsou titáni, kteří lezou na vysokonapěťové sloupy, když kolem ještě kouří země po zásazích raket. Nevracejí nám jen světlo – vracejí nám víru, že tma není věčná. Jejich práce je každodenním tichým hrdinstvím pod zvukem dělostřelby.

Hrdinství zdravotnice Maryna Kalabina, která byla zastřelena v autě, když vezla zraněného synovce do nemocnice v Kyjevské oblasti, je ranou, která se nezahojí. Byla neviditelným andělem strážným, jehož křídla spálila válka.

A hasič z Charkova Oleksandr Podolskyi? Zahynul při opakovaném ostřelování, když hasili požár na trhu Barabašovo. Jeho zbraní byla požární hadice a jeho štítem vlastní hrud'.

Neviditelným hrdinou je babička z vesnice u fronty, která odevzdá posledních deset vajec vojákům na kontrolním stanovišti, protože jsou pro ni „všichni jako vlastní synové“. Je to učitelka, která vede hodinu ze sklepa, aby děti cítily, že svět se nezhroutil a že vzdělání je důležitější než rakety. Je to dárce krve, jehož krev právě teče v žilách neznámého vojáka a dává mu možnost znovu spatřit svou matku.

Zatímco svět sledoval zprávy, neviditelní hrdinové v Mariupol Drama Theatre – obyčejní obyvatelé – organizovali život v budově, dělili se o poslední sklenici vody a učili děti písně, aby přehlušili zvuk bomb.

Obyvatelé Kherson vycházeli s prázdnýma rukama proti tankům se žlutomodrými vlajkami. Byl to hrdinský čin davu, kde se každý stal symbolem.

Nikdy se nezapomene obrana Azovstal Iron and Steel Works. Nejen vojáci, ale i civilní ženy, které v podzemí pekly placky z vody, aby nakrmily děti – živý důkaz, že lidskost nelze bombardovat.

A kdo by zapomněl na Ghost of Kyiv? I když jde o symbolický obraz, stojí za ním skuteční piloti – neviditelní strážci nebe, kteří v prvních, nejděsivějších dnech války vstupovali do nerovných bojů, aby nad hlavním městem nezhaslo slunce.

Žijeme v době, kdy se hrdinství stalo každodenností. Je to děsivá, ale zároveň vznešená pravda. Neviditelní hrdinové nenosí pláště – nosí vybledlé maskáče, umazané pracovní kombinézy nebo obyčejné svetry, které voní domovem.

Až válka skončí a nad Ukrajinou zavládne požehnané ticho, vzpomeneme si na každého. Nejen na ty, jejichž jména jsou vytesána do kamene, ale i na ty, jejichž jména zná jen Bůh a vděčná srdce lidí, které zachránili. Protože právě na této neviditelné, ale nesmírně pevné síti lidské dobroty stojí naše země.

Andrii Kukin